

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ทั้งวิธีวิจัยเชิงปริมาณและวิธีวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยได้แบ่งวิธีดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ศึกษาส่วนประกอบสำคัญของวัฒนธรรมนิสิตนักศึกษาในสถาบัน

อุดมศึกษาไทย

ส่วนที่ 2 วิเคราะห์วัฒนธรรมนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย

ส่วนที่ 3 ศึกษาวัฒนธรรมนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทยเชิงคุณภาพ

ส่วนที่ 1 ศึกษาส่วนประกอบสำคัญของวัฒนธรรมนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย

การศึกษาส่วนประกอบสำคัญของวัฒนธรรมนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทยมี

ขั้นตอนการดำเนินงาน 3 ขั้นตอน คือ

1.1 ศึกษาส่วนประกอบสำคัญของวัฒนธรรมนิสิตนักศึกษาทางทฤษฎี

ผู้วิจัยศึกษาส่วนประกอบสำคัญของวัฒนธรรมนิสิตนักศึกษาทางทฤษฎีจากตำราวารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ ได้ส่วนประกอบสำคัญทั้งหมด 9 ประการ ได้แก่ งานวิชาการ การคบเพื่อน การเข้าร่วมกิจกรรม การมีปฏิสัมพันธ์กับอาจารย์ งานอดิเรก การทำงานขณะเรียน การพัฒนาสังคม การประกอบอาชีพ และการมีส่วนร่วมทางการเมือง

1.2 สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant)

ในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยแบ่งวิธีการดำเนินงานออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1.2.1 การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยได้คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 3 กลุ่ม ได้แก่ นักวิชาการทางการอุดมศึกษา อาจารย์และนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย รวมทั้งสิ้น 39 คน (รายนามแสดงไว้ในภาคผนวก) โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

1.2.1.1 นักวิชาการทางการอุดมศึกษา

ผู้วิจัยคัดเลือกนักวิชาการทางการอุดมศึกษา จำนวน 7 คน
ที่มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

ก. สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกในสาขาวิชาอุดมศึกษา
หรือสาขาวิชาอื่นที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องวัฒนธรรมนิสิตนักศึกษา

ข. ปฏิบัติงานในสถาบันอุดมศึกษา อย่างน้อย 10 ปี

ผู้วิจัยคัดเลือกนักวิชาการทางการอุดมศึกษาที่มีคุณสมบัติข้างต้น จำนวน
7 คน

1.2.1.2 อาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาไทย

ผู้วิจัยคัดเลือกอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาไทย จำนวน 16
คน โดยแบ่งออกเป็นอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ 4 สาขาวิชา ๆ ละ 2 คน รวม 8 คน
และอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน 4 สาขาวิชา ๆ ละ 2 คน รวม 8 คน ซึ่งมีคุณสมบัติ
ดังต่อไปนี้

ก. มีประสบการณ์ในการสอนและเป็นหรือเคยเป็นอาจารย์
ที่ปรึกษาบัณฑิตนักศึกษาดังแต่ 5 ปีขึ้นไป หรือ

ข. มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานด้านกิจการนิสิตนักศึกษา
หรือเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา ดังแต่ 5 ปีขึ้นไป

1.2.1.3 นิสิตนักศึกษานในสถาบันอุดมศึกษาไทย

ผู้วิจัยคัดเลือกนิสิตนักศึกษานในสถาบันอุดมศึกษาไทย จำนวน
16 คน โดยแบ่งออกเป็นนิสิตนักศึกษานในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ 4 สาขาวิชา ๆ ละ 2 คน รวม
8 คน และนิสิตนักศึกษานในสถาบันอุดมศึกษาของเอกชน 4 สาขาวิชา ๆ ละ 2 คน รวม 8 คน

ก. เป็นนิสิตนักศึกษาที่กำลังศึกษานในชั้นปีที่ 3 ปีการศึกษา 2538

ข. ได้คะแนนเฉลี่ยสะสมานแต่ช่วงดังนี้ ต่ำกว่า 2.00,
2.00-2.49, 2.50-2.99, 3.00-3.49 และ 3.50-4.00

1.2.2 การสร้างแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยแบ่งการดำเนินการออกเป็น 4 ขั้นตอนดังนี้

1.2.2.1 ผู้วิจัยสร้างแบบสัมภาษณ์โดยใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีในข้อ 1.1

ซึ่งลักษณะของแบบสัมภาษณ์เป็นคำถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ให้สัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ ส่วนประกอบสำคัญของวัฒนธรรมนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทยตามสภาพที่เป็นจริง โดยถาม เกี่ยวกับความคิด ความเชื่อ และสิ่งที่นิสิตนักศึกษาประพฤติปฏิบัติเกี่ยวข้องกับส่วนประกอบสำคัญ 9 ประการ ในข้อ 1.1

1.2.2.2 นำนแบบสัมภาษณ์ให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจและแก้ไข

1.2.2.3 นำนแบบสัมภาษณ์ให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน ตรวจและแก้ไข

1.2.2.4 นำนแบบสัมภาษณ์ไปทดลองสัมภาษณ์อาจารย์ที่เกี่ยวข้องกับกิจการ นิสิตนักศึกษาจำนวน 3 คน และนิสิตนักศึกษาจำนวน 3 คน

จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไข ได้ประเด็นคำถามหลักในแบบสัมภาษณ์ จำนวน 13 ข้อ (รายละเอียดแสดงไว้ในภาคผนวก)

1.2.3 การสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ไปสัมภาษณ์ด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอนดังนี้

1.2.3.1 ส่งหนังสือขอสัมภาษณ์จากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พร้อมทั้งแนบบแบบสัมภาษณ์ไปด้วย

1.2.3.2 ติดต่อขอนัดวัน เวลาและสถานที่ไว้ล่วงหน้า

1.2.3.3 ผู้วิจัยแนะนำตัวและบอกวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์

1.2.3.4 สัมภาษณ์ตามข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์ ขณะสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้ บันทึกพร้อมทั้งใช้ เครื่องบันทึกเสียงโดยขออนุญาตผู้ให้สัมภาษณ์ก่อน ซึ่งทุกคนยินยอมให้ใช้ เครื่องบันทึกเสียงได้ ในการสัมภาษณ์ใช้เวลาคนละประมาณ 1 ชั่วโมง

ผู้วิจัยถอดคำสัมภาษณ์อย่างสมบูรณ์หลังจากสัมภาษณ์เสร็จงานแต่ละวัน

(สาระสำคัญของการสัมภาษณ์แสดงไว้ในภาคผนวก)

1.3 วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ในขั้นตอนที่ 1.2

นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์โดยวิธีวิธีการดังต่อไปนี้

1.3.1 นำความคิด ความเชื่อและพฤติกรรมมาเขียนเรียงเป็นรายชื่อ ได้ทั้งหมด 192 ประการ

1.3.2 จำแนกประเภทของข้อมูล โดยการจัดลักษณะพฤติกรรมที่เป็นประเภท เดียวกันไว้เป็นกลุ่มเดียวกัน ได้จำนวนพฤติกรรม 15 กลุ่ม

1.3.3 ตั้งชื่อกลุ่มพฤติกรรมมาห้สอดคล้องกับลักษณะพฤติกรรมของนิสิตนักศึกษาน

กลุ่มนั้น ๆ และเรียกชื่อกลุ่มพฤติกรรมว่าเป็นส่วนประกอบสำคัญของวัฒนธรรมนิสิตนักศึกษา

1.3.4 ให้นิยามส่วนประกอบสำคัญของวัฒนธรรมนิสิตนักศึกษาให้ครอบคลุมลักษณะพฤติกรรมของนิสิตนักศึกษาในกลุ่มนั้น ๆ

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ส่วนประกอบสำคัญของวัฒนธรรมนิสิตนักศึกษา 15 ด้าน และพฤติกรรมความคิด ความเชื่อ 192 ประการ

1.3.5 ให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบผลการวิเคราะห์ข้อมูล นำส่วนประกอบสำคัญที่วิเคราะห์ได้โดยผู้วิจัย (แสดงไว้ในภาคผนวก) ส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 6 ท่าน (รายนามแสดงไว้ในภาคผนวก) ตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะในประเด็นต่อไปนี้

1.3.5.1 ความถูกต้องและความเหมาะสมของการตั้งชื่อ การให้นิยามส่วนประกอบสำคัญของวัฒนธรรมนิสิตนักศึกษาและการจัดกลุ่มพฤติกรรมย่อยในแต่ละส่วนประกอบสำคัญ

1.3.5.2 ส่วนประกอบสำคัญเหล่านี้มีความเหมาะสมที่จะใช้อธิบายวัฒนธรรมนิสิตนักศึกษาหรือไม่ มีสิ่งใดที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขและเพิ่มเติม ให้เขียนลงในช่องข้อเสนอแนะ

1.3.6 ปรับปรุงแก้ไข นำข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงแก้ไข ได้ส่วนประกอบสำคัญ 15 ด้าน และพฤติกรรมความคิด ความเชื่อ 201 พฤติกรรม (รายละเอียดแสดงไว้ในบทที่ 4)

ส่วนที่ 2 วิเคราะห์วัฒนธรรมนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย

ประชากร

ประชากร คือ นิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่กำลังศึกษาในชั้นปีที่ 3 ปีการศึกษา 2538 ทั้ง 4 สาขาวิชาในสถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนที่สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ไม่รวมสถาบันอุดมศึกษาที่ไม่จำกัดรับ (รายละเอียดแสดงในตารางที่ 1) รวมจำนวนนิสิตนักศึกษาทั้งหมด 48,028 คน เป็นนิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ จำนวน 29,322 คน และเป็นนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของเอกชน จำนวน 18,706 คน ได้แสดงรายละเอียดโดยจำแนกตามสาขาวิชาในตารางที่ 2)

ตารางที่ 1 สถาบันอุดมศึกษา จำนวนตามประเภทของสถาบัน

สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ	สถาบันอุดมศึกษาของเอกชน
1. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	1. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
2. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	2. มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
3. มหาวิทยาลัยขอนแก่น	3. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร
4. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	4. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
5. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	5. มหาวิทยาลัยพายัพ
6. มหาวิทยาลัยมหิดล	6. มหาวิทยาลัยรังสิต
7. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	7. มหาวิทยาลัยศรีปทุม
8. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	8. มหาวิทยาลัยสยาม
9. มหาวิทยาลัยศิลปากร	9. มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
10. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	10. มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
11. สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้	11. มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
12. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี	12. มหาวิทยาลัยเอเซียอาคเนย์
13. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ	13. มหาวิทยาลัยเกริก
14. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง	14. วิทยาลัยคริสเตียน
15. มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี	15. วิทยาลัยเซนต์จอห์น
16. มหาวิทยาลัยบูรพา	16. วิทยาลัยบัณฑิตสกลนคร
17. มหาวิทยาลัยนเรศวร	17. วิทยาลัยพยาบาลเซนต์หลุยส์
	18. วิทยาลัยภาคกลาง
	19. วิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
	20. วิทยาลัยมิชชัน
	21. วิทยาลัยรัตนก
	22. วิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

ตารางที่ 1 สถาบันอุดมศึกษา จำนวนตามประเภทของสถาบัน (ต่อ)

สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ	สถาบันอุดมศึกษาของเอกชน
	23. วิทยาลัยศรีโสภณ
	24. วิทยาลัยสยามบัณฑิต
	25. วิทยาลัยแสงธรรม

ตารางที่ 2 จำนวนนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 3 จำนวนตามประเภทของสถาบันและสาขาวิชา

ประเภทของสถาบัน สาขาวิชา	รัฐ	เอกชน	รวม
1. สังคมศาสตร์	9,720	13,092	22,812
2. มนุษยศาสตร์	3,226	2,253	5,479
3. วิทยาศาสตร์บริสุทธิ์	3,534	472	4,006
4. วิทยาศาสตร์ประยุกต์	12,842	2,889	15,731
รวม	29,322	18,706	48,028

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เริ่มต้นของการได้มาดังนี้

1. ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของ Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และให้ความคลาดเคลื่อนของข้อมูลไม่เกินร้อยละ 2 ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 2,381 คน จากนั้นคำนวณหาขนาดของกลุ่ม

ตัวอย่างในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและ เอกชนโดยการเทียบสัดส่วนของจำนวนประชากร พบว่า จำนวนประชากรในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและ เอกชนคิดเป็นสัดส่วน 6 ต่อ 4 จากนั้นคำนวณ ขนาดของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละสาขาวิชา ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างดังแสดงไว้ในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวนตามสาขาวิชา

สาขาวิชา	รัฐ	เอกชน	รวม
1. สังคมศาสตร์	428	571	999
2. มนุษยศาสตร์	143	143	286
3. วิทยาศาสตร์บริสุทธิ์	143	48	191
4. วิทยาศาสตร์ประยุกต์	715	190	905
รวม	1,429	952	2,381

2. การเลือกนิสิตนักศึกษา ใช้เทคนิคการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi Stage Sampling) ดังนี้

2.1 จำนวนสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ออกเป็นสถาบัน อุดมศึกษาของรัฐและสถาบันอุดมศึกษาของเอกชน และจำนวนสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและ เอกชนออกเป็น 4 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาวิชาสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ วิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ และวิทยาศาสตร์ประยุกต์ จากนั้นใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ใน สถาบันที่เปิดสอนสาขานั้น ๆ โดยสุ่มให้ได้จำนวนสถาบันมากกว่าร้อยละ 50 ของจำนวน สถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอน

2.2 สุ่มคณะวิชาในแต่ละสถาบัน ๆ ละ 1 คณะ

2.3 คำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละคณะ ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ดังแสดงในตารางที่ 4 ถึงตารางที่ 7 ตามลำดับ

ตารางที่ 4 กลุ่มตัวอย่างสาขาวิชาสังคมศาสตร์ จำนวนตามประเภทของสถาบันอุดมศึกษา

ประเภทของ สถาบันอุดมศึกษา	คณะ	สถาบัน	จำนวน
สถาบันอุดมศึกษา ของรัฐ	ครุศาสตร์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	70
	ศึกษาศาสตร์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (ประสานมิตร)	62
	สังคมศาสตร์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	76
	ศึกษาศาสตร์	มหาวิทยาลัยบูรพา	69
	ศึกษาศาสตร์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น	69
	วิทยาการจัดการ	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	83
	รวม		429
สถาบันอุดมศึกษา เอกชน	วิทยาการจัดการ	มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ	18
	นิเทศศาสตร์	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์	54
	นิเทศศาสตร์	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต	14
	บัญชี	มหาวิทยาลัยศรีปทุม	18
	บริหารธุรกิจ	มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย	152
	บริหารธุรกิจ	มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ	229
	นิเทศศาสตร์	มหาวิทยาลัยสยาม	38
	บริหารธุรกิจ	วิทยาลัยโยนก	24
	บริหารธุรกิจ	วิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	24
รวม		571	

ตารางที่ 5 กลุ่มตัวอย่างสาขาวิชามนุษยศาสตร์ จำนวนตามประเภทของสถาบันอุดมศึกษา

ประเภทของ สถาบันอุดมศึกษา	คณะ	สถาบัน	จำนวน
สถาบันอุดมศึกษา ของรัฐ	มนุษยศาสตร์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (ประสานมิตร)	23
	โบราณคดี	มหาวิทยาลัยศิลปากร	14
	อักษรศาสตร์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	17
	ศิลปศาสตร์	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	33
	มนุษยศาสตร์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	36
	มนุษยศาสตร์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น	20
รวม			143
สถาบันอุดมศึกษา เอกชน	มนุษยศาสตร์	มหาวิทยาลัยกรุงเทพ	48
	มนุษยศาสตร์	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์	25
	มนุษยศาสตร์	มหาวิทยาลัยพายัพ	6
	ศิลปศาสตร์	มหาวิทยาลัยสยาม	16
	ศิลปศาสตร์	มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ	36
	สถาบันพัฒนศึกษาศาสตร์	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต	12
รวม			143

ตารางที่ 6 กลุ่มตัวอย่างสาขาวิชาวิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ จำนวนตามประเภทของสถาบัน
อุดมศึกษา

ประเภทของ สถาบันอุดมศึกษา	คณะ	สถาบัน	จำนวน
สถาบันอุดมศึกษา ของรัฐ	วิทยาศาสตร์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	24
	วิทยาศาสตร์	มหาวิทยาลัยมหิดล	17
	วิทยาศาสตร์	มหาวิทยาลัยบูรพา	14
	วิทยาศาสตร์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น	18
	วิทยาศาสตร์	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	20
	วิทยาศาสตร์	มหาวิทยาลัยศิลปากร	16
	วิทยาศาสตร์	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี	15
	วิทยาศาสตร์	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง	19
รวม			143
สถาบันอุดมศึกษา เอกชน	วิทยาศาสตร์	มหาวิทยาลัยกรุงเทพ	27
	วิทยาศาสตร์	มหาวิทยาลัยพายัพ	21
รวม			48

ตารางที่ 7 กลุ่มตัวอย่างสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ประยุกต์ จำนวนตามประเภทของสถาบันอุดมศึกษา

ประเภทของ สถาบันอุดมศึกษา	คณะ	สถาบัน	จำนวน
สถาบันอุดมศึกษา ของรัฐ	วิศวกรรมศาสตร์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	171
	วิศวกรรมศาสตร์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	121
	พยาบาลศาสตร์	มหาวิทยาลัยมหิดล	64
	วิศวกรรมศาสตร์	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	67
	ธุรกิจการเกษตร	สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้	113
	พยาบาลศาสตร์	มหาวิทยาลัยบูรพา	17
	เกษตรศาสตร์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น	62
	วิศวกรรมศาสตร์	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี	100
	รวม		715
สถาบันอุดมศึกษา เอกชน	วิศวกรรมศาสตร์	มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์	56
	วิศวกรรมศาสตร์	วิทยาลัยทางตะวันออกเฉียงเหนือ	30
	พยาบาลศาสตร์	มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ	29
	พยาบาลศาสตร์	มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ	6
	พยาบาลศาสตร์	วิทยาลัยพยาบาลเจนต์หลุยส์	23
	พยาบาลศาสตร์	วิทยาลัยมิชชัน	19
	วิทยาศาสตร์-เทคโนโลยี	มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ	9
	เภสัชศาสตร์	มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ	12
	วิทยาศาสตร์-เทคโนโลยี	มหาวิทยาลัยสยาม	6
	รวม		190

2. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

2.1 การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยการนำแบบสอบถามไปให้

ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 11 คน ตรวจสอบ ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

- ก. นักวิชาการทางการอุดมศึกษา จำนวน 5 คน
- ข. นักวิชาการทางด้าน การสร้างเครื่องมือ จำนวน 1 คน
- ค. อาจารย์ฝ่ายกิจการนิสิตนักศึกษา จำนวน 5 คน

(รายนามแสดงไว้ในภาคผนวก)

ผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามและตัดจำนวนข้อกระทงออก 2 ข้อ จึงเหลือ 136 ข้อ ตามที่ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะ ซึ่งได้ผ่านความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว

2.2 การตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือ โดยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว 100 ชุด ไปทดลองใช้กับนิสิตนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ใน 4 สาขาวิชา ที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย สาขาวิชาละ 25 คน ได้แก่ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพาและคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ วิเคราะห์หาความเที่ยงโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเที่ยง .915

จากการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ พบว่า เครื่องมือมีความตรงเชิงเนื้อหาโดยการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิและมีความเที่ยง .915 นับว่าอยู่ในระดับที่สูงมาก เป็นเครื่องมือในการวิจัยที่เชื่อถือได้ (แบบวัดวัฒนธรรมนิสิตนักศึกษานิสิตนักศึกษาไทย แสดงไว้ในภาคผนวก)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองสำหรับสถาบันที่ตั้งอยู่ในส่วนกลาง ส่วนสถาบันที่อยู่ในส่วนภูมิภาคจะใช้วิธีส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ โดยมีขั้นตอนในการดำเนินงาน ดังนี้

1. ส่งหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ไปยังคณบดีคณะต่าง ๆ ในแต่ละสถาบันที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. ติดต่อประสานงานกับเลขานุการคณบดีและอาจารย์ผู้สอนเพื่อนัดหมายวัน เวลาและสถานที่ที่จะให้ผู้วิจัยเก็บข้อมูล

3. ดำเนินการเก็บข้อมูลตามที่ได้นัดหมายไว้

สำหรับสถาบันที่อยู่ในส่วนภูมิภาค ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามที่ระบุวันส่งกลับ พร้อมสอศของและติดแสตมป์ โดยเจ้าหน้าที่ของถึงผู้วิจัย ส่งทางพัสดุไปรษณีย์ถึงผู้ช่วยประสานงาน การเก็บข้อมูลที่ติดต่อไว้ล่วงหน้าแล้ว งานกรณีที่ยังไม่ได้รับแบบสอบถามตอบกลับเมื่อถึงวัน ที่นัดหมายไว้ ผู้วิจัยได้ส่งจดหมายติดตามไปยังผู้ประสานงาน พร้อมทั้งส่งแบบสอบถามไปด้วยและ ระบุวันส่งกลับ

งานการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ใช้เวลาประมาณ 3 เดือน จำนวน แบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด 2381 ชุด ได้รับแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์กลับมาทั้งหมด 2211 ชุด คิดเป็นร้อยละ 92.86

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS-X (Statistical Package for the Social Science-X) โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. หาค่าความถี่และร้อยละของสถานภาพนิสิตนักศึกษา
2. วิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) ของวัฒนธรรม ด้วยการ สกัดตัวประกอบด้วยวิธีพีซี (Principle Component Analysis) หมุนแกนแบบอโรทอนอล (Orthogonal) ด้วยวิธีแวนริแมกซ์ (Varimax)
3. หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของวัฒนธรรมแต่ละแบบ
4. วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว เพื่อทดสอบความแตกต่างของ วัฒนธรรมแต่ละแบบด้วยเอฟ-เทสต์ (F-test)
5. ทดสอบความแตกต่างของวัฒนธรรมแต่ละแบบเป็นรายคู่ โดยวิธีการของ เชฟเฟ่ (Scheffe's Method)

ส่วนที่ 3 ศึกษาวัฒนธรรมนิทัศน์นักศึกษานิสิตในสถาบันอุดมศึกษาไทยเชิงคุณภาพ

ในการศึกษาเชิงคุณภาพมีวัตถุประสงค์ของการศึกษา คือ เพื่อศึกษาพฤติกรรมของนิสิต นักศึกษา ตามสภาพการณ์ที่เป็นจริงในภาพรวม โดยมีวิธีการศึกษาดังนี้

3.1 การเลือกสถาบันที่ศึกษา ผู้วิจัยมีเกณฑ์ในการเลือกดังนี้คือ

3.1.1 เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนครบ 4 สาขาวิชา ได้แก่ สาขาวิชา สังคมศาสตร์ สาขาวิชามนุษยศาสตร์ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์บริสุทธิ์และสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ประยุกต์

3.1.2 เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่เอื้ออำนวยให้ผู้วิจัยสามารถเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพได้อย่างเที่ยงตรงและสมบูรณ์ตามหลักของการเลือกสนามวิจัยเชิงคุณภาพว่าจะต้องพิจารณาถึงระยะทางและความสะดวกในการเดินทางติดต่อเพื่อเก็บข้อมูล (สุภางค์ จันทวานิช, 2533) เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์แล้ว ผู้วิจัยเลือกจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นกรณีศึกษา เนื่องจากมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนด จากนั้นใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายให้ได้สาขาวิชาละ 1 คณะ รวมเป็น 4 คณะ ได้แก่ คณะครุศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ และคณะวิศวกรรมศาสตร์

3.2 การเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) กลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญคือ อาจารย์และนิสิตในแต่ละสาขาวิชา เนื่องจากการวิจัยเชิงคุณภาพนั้นมีลักษณะที่สำคัญคือเป็นการเน้นการมองปรากฏการณ์ให้เห็นภาพรวมโดยการมองจากหลายแง่มุม เป็นการศึกษาติดตามระยะยาวและเจาะลึก เป็นการศึกษาปรากฏการณ์ในสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ และต้องคำนึงถึงความเป็นมนุษย์ของผู้ถูกวิจัย โดยการสร้างความสนิทสนมและไว้เนื้อเชื่อใจตลอดจนต้องพยายามทำความเข้าใจกับคนเหล่านั้น ดังนั้นจึงเป็นการยากที่จะศึกษากับกลุ่มประชากรที่ใหญ่ การวิจัยในลักษณะนี้กลุ่มตัวอย่างต้องน้อยเพราะมีข้อจำกัดเรื่องเวลา (สุภางค์ จันทวานิช, 2533)

ดังนั้นการกำหนดจำนวนนิสิตที่เป็นกรณีศึกษาในครั้งนี้จึงกำหนดอาจารย์และนิสิตที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) คณะวิชาละ 8 คน เป็นหลัก สำหรับเกณฑ์ในการเลือกอาจารย์จะเลือกผู้ที่มีความรักใกล้ชิดสนิทสนมกับนิสิตสามารถเข้าใจถึงวัฒนธรรมของนิสิต ซึ่งได้แก่ อาจารย์ในฝ่ายกิจการนิสิตและอาจารย์ที่ปรึกษาของนิสิต ส่วนนิสิตนั้นจะเลือกผู้ที่สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมของนิสิตได้ ได้แก่ นิสิตที่ทำงานในฝ่ายกิจการนิสิตและนิสิตทั่วไป เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความหลากหลาย

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยใช้เครื่องมือดังต่อไปนี้

3.3.1 **แบบสัมภาษณ์** เป็นแบบสัมภาษณ์อย่างไม่มีเป็นทางการ ชนิดที่มีจุดความสนใจเฉพาะ (Focus Interview) หรือการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Indepth Interview) โดยอาศัยส่วนประกอบสำคัญ (Key Element) เป็นแนวคำถามหลักในการสัมภาษณ์

3.3.2 **แบบสังเกต** เป็นแบบสังเกตพฤติกรรมนิสิตด้านภาพรวมของแต่ละสาขาวิชาที่ไปศึกษา

3.3.3 **เครื่องบันทึกเสียง**

3.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนการดำเนินการดังต่อไปนี้

3.4.1 การสัมภาษณ์ มีขั้นตอนดังนี้

3.4.1.1 ส่งหนังสือขอสัมภาษณ์จากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.4.1.2 ติดต่อขอนัดวัน เวลาและสถานที่ไว้ล่วงหน้า

3.4.1.3 ผู้วิจัยไปสัมภาษณ์ด้วยตนเอง โดยเริ่มต้นจากการแนะนำตัวและบอกวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์

3.4.1.4 สัมภาษณ์ตามโครงสร้างคำถามหลัก ขณะสัมภาษณ์ได้บันทึกพร้อมทั้งใช้เครื่องบันทึกเสียงโดยขออนุญาตผู้ให้สัมภาษณ์ก่อน ซึ่งทุกคนยินดียินยอมให้ใช้เครื่องบันทึกเสียงได้ ในการสัมภาษณ์ใช้เวลาคคนละประมาณ 1 ชั่วโมง

3.4.1.5 บันทึกการสัมภาษณ์อย่างสมบูรณ์หลังจากสัมภาษณ์เสร็จในแต่ละวัน

เมื่อผู้วิจัยมีข้อสงสัยได้ติดตามสอบถามและสัมภาษณ์ซ้ำอีกครั้ง

3.4.2 การสังเกต มีขั้นตอนดังนี้

3.4.2.1 สืบรวจสนามวิจัย ได้แก่ ม้านั่งบริเวณสนามหญ้ารอบอาคารเรียน ห้องสมุด โรงอาหาร สโมสรนิสิตและหน้าห้องเรียน เพื่อศึกษาสิ่งแวดล้อมโดยรอบ

3.4.2.2 สังเกตพฤติกรรมของนิสิตและบันทึกไว้ในแบบสังเกตโดยจะบันทึกให้เสร็จเรียบร้อยทุกวัน

ผู้วิจัยใช้เวลาในการเก็บข้อมูล 4 เดือน

3.5 วิเคราะห์ข้อมูล โดยวิธีการตีความสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Induction)
คือการทำข้อมูลเชิงนามธรรมย่อย ๆ หลาย ๆ กรณีมาสรุปเป็นข้อสรุปเชิงนามธรรมโดยพิจารณา
จากลักษณะร่วม (สุภางค์ จันทวานิช, 2533)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย